

Економічні науки

УДК 336.225.674:004.738.5

Шибкой Денис Євгенійович

здобувач

Державної навчально-наукової установи

«Академія фінансового управління»

Shybkoï Denys

Postgraduate Student of the Department of International Finance

DNNU "Academy of Financial Management"

ORCID: 0009-0005-1431-9586

DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2057-2026-8-12117>

**РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ
DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TAXATION IN THE
CONDITIONS OF ECONOMIC DIGITALIZATION**

***Анотація.** Вступ. Цифрова трансформація економіки породжує принципово нові виклики для традиційних систем міжнародного оподаткування, сформованих ще в індустріальну епоху. Зростання цифрових транснаціональних компаній, які здійснюють діяльність без фізичної присутності в юрисдикціях, де отримують значні доходи, загострює проблему ерозії податкової бази та розмивання меж фіскального суверенітету держав.*

***Проблематика.** Дослідження присвячене теоретико-методологічним засадам міжнародного оподаткування в умовах цифровізації: еволюції концептуальних підходів, специфіці цифрової*

економіки як об'єкта фіскального регулювання та оцінці застосовності існуючих теоретичних моделей.

Мета – систематизація теоретичних підходів до міжнародного оподаткування цифрової економіки та визначення перспективних методологічних рамок для дослідження відповідних податкових викликів.

Методи. Застосовано методи системного аналізу, порівняльно-правового аналізу, наукового узагальнення, а також критичного огляду нормативних документів ОЕСР та Групи двадцяти (G20).

Результати. Простежено еволюцію теорій міжнародного оподаткування від класичних принципів резидентства та джерела доходу до сучасних концепцій значущої цифрової присутності. Визначено ключові ознаки цифрової економіки, що ускладнюють її оподаткування. Систематизовано методологічні підходи до оцінювання податкових викликів цифровізації та проаналізовано застосовність теоретичних моделей до оподаткування цифрового бізнесу.

Висновки. Існуючі теоретичні моделі потребують суттєвої адаптації до умов цифрової економіки. Перспективним напрямом є формування інтегрованої методологічної рамки, що поєднує принципи Pillar One/Two ОЕСР із концепцією значущої цифрової присутності та інструментами оцінки бази оподаткування в юрисдикціях споживання.

Ключові слова: міжнародне оподаткування, цифрова економіка, цифровізація, BEPS, Pillar One, Pillar Two, значуща цифрова присутність, оподаткування транснаціональних корпорацій.

Summary. Introduction. The digital transformation of the economy creates fundamentally new challenges for traditional international taxation systems formed during the industrial era. The growth of digital multinational companies operating without physical presence in jurisdictions where they generate

significant revenues intensifies the problem of tax base erosion and blurring of states' fiscal sovereignty boundaries.

Problem Statement. The study focuses on the theoretical and methodological foundations of international taxation under digitalization: the evolution of conceptual approaches, the specifics of the digital economy as an object of fiscal regulation, and the assessment of the applicability of existing theoretical models.

Purpose. To systematize theoretical approaches to international taxation of the digital economy and identify prospective methodological frameworks for researching related tax challenges.

Materials and Methods. Methods of systematic analysis, comparative legal analysis, scientific generalization, and critical review of OECD and G20 normative documents were applied.

Results. The evolution of international taxation theories from classical principles of residence and source of income to modern concepts of significant digital presence has been traced. Key features of the digital economy that complicate its taxation have been identified. Methodological approaches to assessing digitalization tax challenges have been systematized, and the applicability of theoretical models to digital business taxation has been analyzed.

Conclusions. Existing theoretical models require substantial adaptation to digital economy conditions. A promising direction is the formation of an integrated methodological framework combining OECD Pillar One/Two principles with the concept of significant digital presence and tools for assessing the tax base in consumption jurisdictions.

Key words: *international taxation, digital economy, digitalization, BEPS, Pillar One, Pillar Two, significant digital presence, taxation of multinational corporations.*

Вступ. Сучасна цифрова революція докорінно змінює архітектуру глобальної економіки, створюючи принципово нові форми організації бізнесу, виробництва та споживання. Транснаціональні цифрові платформи, хмарні сервіси, е-комерція та потокові медіасервіси генерують колосальні грошові потоки, перетинаючи державні кордони без будь-якого фізичного руху товарів чи осіб. Це зумовлює появу фундаментальної суперечності між традиційними принципами міжнародного оподаткування, що ґрунтуються на концепції фізичної присутності, та реаліями нематеріальної цифрової присутності.

Питання ерозії податкової бази й виведення прибутків за межі юрисдикцій (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS) набули особливої гостроти після виявлення агресивного податкового планування провідних технологічних гігантів — Google, Amazon, Facebook, Apple та інших. За оцінками ОЕСР, втрати корпоративного податку внаслідок BEPS становлять від 100 до 240 млрд дол. США щороку [1]. В умовах загострення бюджетних проблем у постпандемічний період та зростання фіскального тиску на держави питання справедливого розподілу прав на оподаткування цифрових доходів набуває критичного значення.

Саме тому дослідження теоретико-методологічних основ міжнародного оподаткування в умовах цифровізації є актуальним науковим завданням, що має як суттєве теоретичне значення для розвитку фінансової науки, так і практичне — для формування ефективної податкової політики держав в умовах глобальної конкурентної боротьби за розширення фіскальних ресурсів.

Аналіз досліджень і постановка проблеми. Проблематика міжнародного оподаткування здавна перебуває в центрі наукових досліджень. Класичні роботи П. Муссґрава [2] та Р. Берда [3] заклали фундаментальні принципи розмежування прав на оподаткування між юрисдикціями на основі критеріїв резидентства та джерела доходу. Ці

принципи були кодифіковані в двосторонніх податкових конвенціях, побудованих переважно за зразком Типової конвенції ОЕСР.

Зі стрімким розвитком цифрової економіки у 2000-х роках наукова дискусія переорієнтувалась на пошук адекватних відповідей на нові виклики. Вагомий внесок у розробку концепцій оподаткування цифрової економіки зробили дослідники Р. де ла Фейте та Д. Толет [4], які обґрунтували необхідність переосмислення поняття постійного представництва. Б. Арнольд [5] проаналізував концептуальні проблеми застосування принципів джерела доходу до цифрових транзакцій.

Зі старту проекту ОЕСР/G20 з протидії розмиванню бази оподаткування (BEPS Action Plan, 2013) дослідницька активність у цій сфері різко зросла. Доповідь ОЕСР «Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy» (Action 1, 2015) [6] стала базовим орієнтиром для подальших наукових розвідок. Концептуальні засади Pillar One та Pillar Two, що закріплюють принципи перерозподілу прав оподаткування та встановлення глобального мінімального корпоративного податку на рівні 15%, детально досліджувались у роботах Л. Оутера [7] та М. Демперте [8].

Серед вітчизняних дослідників проблемам міжнародного податкового планування та BEPS присвячені праці В. Л. Андрущенка [9], А. М. Крисоватого [10], С. І. Юрія та ін. Питання цифрової економіки в контексті оподаткування аналізувались у дослідженнях О. П. Крупки [11]. Водночас комплексний теоретико-методологічний аналіз еволюції міжнародного оподаткування в умовах цифровізації та систематизація підходів до оцінки відповідних викликів залишаються недостатньо розробленими в українській фінансовій науці, що і визначає наукову проблему цього дослідження.

Мета статті полягає у систематизації теоретичних підходів до міжнародного оподаткування цифрової економіки та визначенні перспективних методологічних рамок для дослідження відповідних

податкових викликів на основі аналізу еволюції концептуальних моделей і принципів міжнародного оподаткування.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів. Системний аналіз застосовувався для дослідження міжнародного оподаткування як цілісної системи принципів, норм та інституційних механізмів. Порівняльно-правовий аналіз використовувався при зіставленні різних теоретичних моделей оподаткування та підходів різних юрисдикцій до врегулювання питань цифрового оподаткування. Методи наукового узагальнення та абстрактно-логічний метод застосовувались для формулювання теоретичних висновків. Критичний огляд нормативних документів ОЕСР, G20, Комітету ООН з податкових питань, а також Директив ЄС забезпечив достатню емпіричну базу дослідження. Хронологічний підхід дозволив простежити еволюцію підходів до міжнародного оподаткування в динаміці.

Результати дослідження.

1.1. Еволюція теорії міжнародного оподаткування: підходи, моделі, принципи

Теорія міжнародного оподаткування пройшла тривалий шлях формування та трансформації. В її основі лежить фундаментальна проблема розмежування фіскальних прав між юрисдикціями в умовах транскордонного переміщення капіталу, доходів та осіб. Традиційно виокремлюють два конкуруючих принципи розподілу прав оподаткування — принцип резидентства та принцип джерела доходу.

Принцип резидентства (residence-based taxation) передбачає оподаткування резидентів держави за їхніми доходами з усього світу, незалежно від місця їх отримання. Він втілює ідею «здатності платити» (ability-to-pay) і відповідає інтересам розвинених країн-експортерів капіталу. Принцип джерела доходу (source-based taxation), натомість, закріплює право держави на оподаткування доходів, що формуються на її

території, незалежно від резидентства їх отримувача. Він відображає ідею «вигоди» (benefit principle) — держава надає умови для генерації доходу і тому отримує право на його частину [2].

Класична модель Маслена–Маклура, а згодом і Модельна конвенція ОЕСР [12], закріпили певний баланс між цими принципами, встановивши, що активні доходи оподатковуються переважно в країні джерела (за наявності постійного представництва), а пасивні (дивіденди, роялті, відсотки) — у країні резидентства. Ключовою концепцією, що визначала межу оподаткування в країні джерела, стало «постійне представництво» (permanent establishment, PE) — фіксоване місце ведення бізнесу, через яке суб'єкт повністю або частково здійснює господарську діяльність [12].

Важливим теоретичним внеском стала концепція «нейтральності» оподаткування. Нейтральність щодо експорту капіталу (capital export neutrality, CEN) і нейтральність щодо імпорту капіталу (capital import neutrality, CIN) стали теоретичними орієнтирами при формуванні систем міжнародного оподаткування, хоча досягнення обох одночасно є недосяжним завданням [2].

Починаючи з 1990-х років, під впливом глобалізації та зростання ролі нематеріальних активів (інтелектуальна власність, бренди, алгоритми) традиційна парадигма міжнародного оподаткування опинилась під значним тиском. Агресивне податкове планування транснаціональних корпорацій (ТНК), засноване на штучному переміщенні прибутків до низькоподаткових юрисдикцій через ціноутворення у внутрішньофірмових операціях (transfer pricing), роялті та гібридні фінансові інструменти, поставило під сумнів базові принципи системи. У відповідь на ці виклики ОЕСР у 2013 р. ініціювала масштабний проект BEPS, що ознаменував початок нового етапу розвитку теорії й практики міжнародного оподаткування [1].

1.2. Поняття та ключові характеристики цифрової економіки: глобальний контекст

Цифрова економіка являє собою сукупність економічних відносин, що базуються на використанні цифрових технологій, Інтернету та даних як ключових факторів виробництва та трансформації цінності. Незважаючи на широке вживання цього терміна, його одностайного визначення в науковій і нормативній літературі не існує.

ОЕСР у своїй доповіді Action 1 (2015) [6] виокремила такі специфічні риси цифрової економіки, що мають критичне значення для оподаткування: (1) мобільність — нематеріальні активи, функції та ризики легко переміщуються між юрисдикціями; (2) залежність від даних — дані користувачів є ключовим ресурсом для генерації вартості; (3) мережеві ефекти — цінність платформ зростає нелінійно зі збільшенням кількості користувачів; (4) масштабування без маси — цифровий бізнес може обслуговувати мільйони споживачів у всьому світі без суттєвих матеріальних активів у відповідних юрисдикціях; (5) волатильна ринкова структура — стрімка поява та зникнення бізнес-моделей.

З точки зору оподаткування, ключовою проблемою є здатність цифрових компаній отримувати значні доходи від споживачів у певній юрисдикції без будь-якої фізичної присутності в ній. Так, стримінгові сервіси, рекламні платформи, е-комерційні маркетплейси та хмарні провайдери здатні обслуговувати мільйони споживачів, не маючи у відповідній державі жодного офісу, складу чи серверу. Це підриває концепцію постійного представництва та розмиває зв'язок між місцем створення вартості та місцем оподаткування.

За даними Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), обсяг глобальної електронної комерції до 2022 р. досяг близько 27 трлн дол. США [13]. Ринкова капіталізація найбільших цифрових платформ (Apple, Microsoft, Amazon, Alphabet) перевищує ВВП більшості держав світу, що

унаочнює масштаби фіскального виклику, який постав перед міжнародним співтовариством.

1.3. Методологія оцінювання податкових викликів цифровізації

Оцінювання податкових викликів цифровізації потребує спеціального методологічного інструментарію, оскільки традиційні підходи, засновані на аналізі фізичних грошових потоків та матеріальних активів, не здатні повноцінно відобразити специфіку цифрових бізнес-моделей. У науковій літературі виокремлюється кілька методологічних підходів.

По-перше, підхід на основі аналізу ланцюга вартості (value chain analysis). Він передбачає ідентифікацію всіх функцій, ризиків та активів у ланцюгу створення вартості цифрової компанії та їх прив'язку до відповідних юрисдикцій. Методологічна проблема тут полягає у тому, що цифрові активи (алгоритми, бази даних, нематеріальні права) часто юридично локалізовані в одній юрисдикції, тоді як їх економічна цінність формується за рахунок користувачів з інших юрисдикцій [4].

По-друге, підхід на основі концепції «участі користувачів» (user participation). Він ґрунтується на тезі, що в цифрових бізнес-моделях користувачі є активними учасниками створення вартості — через генерацію даних, формування мережевих ефектів, контент-продукцію та зворотний зв'язок. Відповідно, юрисдикція ринку збуту має право на отримання частки прибутку пропорційно до внеску своїх резидентів [6]. Саме цей підхід ліг в основу Pillar One ОЕСР.

По-третє, методологічний підхід на основі «значущої цифрової присутності» (significant digital presence, SDP). Він передбачає встановлення нових критеріїв «зв'язку» (nexus) між цифровим бізнесом та юрисдикцією, заснованих не на фізичній, а на економічній присутності: кількості активних користувачів, обсязі цифрових операцій, величині

доходів тощо. Концепція SDP запроваджена в Директиві ЄС 2018/822 та закріплена у пропозиції Єврокомісії щодо Digital Services Tax (DST) [14].

Кількісні методи оцінки розміру «податкового розриву» (tax gap) в цифровій економіці включають: мікросимуляційне моделювання на основі даних фінансової звітності ТНК; аналіз ефективних податкових ставок; порівняльний аналіз рентабельності цифрових і традиційних компаній; гравітаційні моделі для оцінки штучного переміщення прибутків. Ці методи активно розробляються в рамках дослідницьких програм МВФ та ОЕСР [15].

1.4. Теоретичні моделі оподаткування віртуального бізнесу: оцінка застосовності

У науковій літературі до сьогодні не сформовано єдиної теоретичної моделі оподаткування цифрового бізнесу. Існуючі підходи умовно можна класифікувати за трьома напрямками.

Перший напрям — адаптація традиційних моделей. Він передбачає розширення традиційних концепцій постійного представництва та ціноутворення у внутрішньофірмових операціях для охоплення цифрових бізнес-моделей. Прикладом є ОЕСР Action 7 (2015), що розширила визначення РЕ для протидії штучному уникненню статусу постійного представництва. Критики цього підходу вказують, що він є косметичним ремонтом застарілої конструкції [5].

Другий напрям — «дестинаційне» оподаткування (destination-based taxation). Цей підхід передбачає перехід до оподаткування прибутку корпорацій переважно в юрисдикціях споживання (ринку збуту), а не у юрисдикціях резидентства чи джерела. Теоретичне обґрунтування цього підходу розроблене А. Авербахом та ін. [16]. Pillar One ОЕСР з механізмом Amount A є частковою реалізацією цієї ідеї.

Третій напрям — моделі на основі мінімального оподаткування. Глобальний мінімальний корпоративний податок (Pillar Two, ставка 15%)

являє собою принципово нову теоретичну конструкцію, спрямовану не на перерозподіл прав оподаткування, а на встановлення «підлоги» для фіскальної конкуренції між юрисдикціями. Ця модель здатна суттєво обмежити можливості агресивного податкового планування цифрових ТНК [7].

Для унаочнення порівняльного аналізу зазначених підходів у таблиці 1 узагальнено їх ключові параметри.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз теоретичних моделей оподаткування цифрового бізнесу

Параметр порівняння	Адаптація традиційних моделей	Дестинаційне оподаткування	Мінімальне оподаткування(Pillar Two)
Концептуальна основа	Принцип постійного представництва (PE) та трансфертне ціноутворення	Принцип місця споживання (destination); перерозподіл прав оподаткування	Встановлення глобального «мінімуму» для фіскальної конкуренції
Ключовий механізм	Розширення критеріїв PE (BEPS Action 7); оновлення правил трансфертного ціноутворення	Amount A (Pillar One): перерозподіл надприбутків МНК до ринкових юрисдикцій	GloBE Rules (Pillar Two): мінімальна ефективна ставка корпоративного податку 15%
Нормативна база	Модельна конвенція ОЕСР; BEPS Actions 7–10	OECD/G20 Pillar One Statement (2021); Multilateral Convention	OECD/G20 Pillar Two Model Rules (2021); EU Directive 2022/2523
Критерій «зв'язку» (nexus)	Фізична присутність: фіксоване місце бізнесу або агент	Економічна присутність: дохід понад 1 млн євро у юрисдикції	Не встановлює нових nexus-критеріїв; діє через систему UTPR/STTR
Охоплення цифрових моделей	Часткове — не охоплює платформи та	Широке — застосовується до МНК з доходом понад 20 млрд	Широке — охоплює МНК із консолідованим

	хмарні сервіси без фізичного PE	євро та рентабельністю >10%	доходом понад 750 млн євро
Участь юрисдикцій ринку збуту	Обмежена — лише за наявності PE	Висока — ринкові юрисдикції отримують 25% надприбутків Amount A	Непряма — через механізм UTPR (Undertaxed Profits Rule)
Протидія агресивному плануванню	Помірна — можливості уникнення PE залишаються	Помірна — охоплює лише наднормові прибутки (>10% рентабельності)	Висока — «підлога» ефективної ставки унеможлиблює нульове оподаткування
Стимули для офшоризації	Зберігаються — переміщення IP до низькоподаткових юрисдикцій вигідне	Зменшуються для надприбутків; зберігаються для звичайних доходів	Суттєво знижуються — ефект офшорних структур обнуляється до рівня 15%
Справедливість розподілу	Низька — розподіл на користь юрисдикцій резидентства ТНК	Середня — часткове перенесення до ринкових юрисдикцій	Низька — не перерозподіляє права між юрисдикціями
Складність адміністрування	Висока — спори щодо трансфертного ціноутворення	Дуже висока — новий механізм розподілу, потребує міжнародної координації	Висока — потребує глобального обміну даними та моніторингу ефективних ставок
Застосовність до малих юрисдикцій	Середня — двосторонні конвенції частково захищають	Низька — зачіпає лише наднаціональні МНК (дохід >20 млрд євро)	Середня — STTR (Subject to Tax Rule) захищає країни, що розвиваються
Стан імплементації (2024)	Повністю введена у більшості юрисдикцій через мережу конвенцій	В процесі — підписання Multilateral Convention очікується 2024–2025	Частково — понад 35 юрисдикцій прийняли GloBE Rules; ЄС — з 2024 р.
Теоретична парадигма	Benefit principle + source-based taxation	Destination-based Cash Flow Tax (DBCFT) у	Minimum taxation + anti-avoidance (GloBE / Income Inclusion Rule)

		модифікованій формі	
Наукові представники	Муссграв [2], Берд [3], де ла Фейте [4], Арнольд [5]	Авербах та ін. [16]; OECD Pillar One Blueprint [17]	Оутера [7], Девере і Велла [8]; OECD GloBE Rules [17]
Загальна оцінка застосовності до цифрової економіки	Недостатня — потребує фундаментальної реформи поняття PE	Перспективна — прямо орієнтована на специфіку цифрових платформ	Доповнювальна — ефективна як захисний механізм, а не системне рішення

Джерело: складено автором на основі [1; 4; 6; 7; 16]

Оцінка застосовності зазначених моделей засвідчує, що жодна з них окремо не є достатньою для вирішення всього спектра проблем оподаткування цифрової економіки. Адаптація традиційних моделей є паліативним рішенням, дефініційне оподаткування стикається з проблемою визначення місця споживання для нематеріальних послуг, а мінімальне оподаткування, хоча й ефективно проти агресивного планування, не вирішує питання справедливого розподілу прав оподаткування.

Перспективним є формування інтегрованої моделі, яка поєднує: (1) оновлені критерії «зв'язку», засновані на концепції SDP; (2) механізм Amount A Pillar One для перерозподілу надприбутків великих МНК на користь ринкових юрисдикцій; (3) глобальний мінімальний податок Pillar Two як захисний механізм від фіскальної конкуренції. Подібна інтегрована рамка здатна одночасно підвищити ефективність, справедливість та стійкість системи міжнародного оподаткування в умовах цифровізації.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі наукові висновки.

По-перше, теорія міжнародного оподаткування пройшла еволюційний шлях від базових принципів резидентства та джерела доходу, сформованих у XX столітті, до сучасних концепцій значущої цифрової

присутності та перерозподілу прав оподаткування, що відповідають реаліям цифрової економіки. Традиційна конструкція постійного представництва виявилась нездатною охопити специфіку цифрових бізнес-моделей.

По-друге, цифрова економіка є якісно відмінним об'єктом фіскального регулювання порівняно з традиційною економікою, оскільки характеризується мобільністю нематеріальних активів, залежністю від даних, мережевими ефектами та здатністю до масштабування без фізичної присутності в ринкових юрисдикціях. Ці характеристики системно підривають чинну архітектуру міжнародних податкових правил.

По-третє, методологічний арсенал для оцінки податкових викликів цифровізації включає аналіз ланцюга вартості, концепцію участі користувачів та підхід значущої цифрової присутності, кожен з яких відображає певний аспект проблеми та має свої аналітичні переваги й обмеження.

По-четверте, жодна з наявних теоретичних моделей — адаптаційна, дестинаційна чи мінімального оподаткування — не здатна самотійно вирішити весь спектр проблем оподаткування цифрового бізнесу. Наукова новизна дослідження полягає у систематизації підходів та обґрунтуванні необхідності формування інтегрованої методологічної рамки, що поєднує механізми Pillar One/Two OECD з концепцією SDP. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання при розробці національної стратегії участі України у міжнародних процесах цифрового оподаткування, а також при формуванні відповідного законодавства.

Перспективами подальших досліджень є кількісна оцінка фіскальних ефектів запровадження Pillar Two для України, а також аналіз можливостей використання механізмів SDP в умовах вітчизняного законодавства.

Література

1. Addressing the Base Erosion and Profit Shifting. Paris: OECD Publishing, 2013. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264192744-en>
2. Musgrave P. B. Interjurisdictional Equity in Company Taxation: Principles and Applications to the European Union. *Ruding Committee Report*. Brussels, 1992.
3. Bird R. M. Taxing Electronic Commerce: The End of the Beginning? *Bulletin for International Taxation*. 2003. Vol. 57, № 2. P. 48–58.
4. de la Feria R., Tovet D. Permanent Establishment in the Age of the Digital Economy. *British Tax Review*. 2019. № 3. P. 248–279.
5. Arnold B. J. A Comparison of Formulary Apportionment and Separate Entity Accounting. *Bulletin for International Taxation*. 2019. Vol. 73, № 6/7. P. 322–340.
6. Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 – 2015 Final Report. OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project. Paris: OECD Publishing, 2015. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>
7. Otsuka L. The Global Minimum Tax: An Analysis of Pillar Two. *Journal of International Taxation*. 2021. Vol. 32, № 9. P. 18–36.
8. Devereux M. P., Vella J. Implications of Digitalization for International Corporate Tax Reform. *Oxford University Centre for Business Taxation*. Working Paper 17/07. 2017.
9. Андрущенко В. Л., Тучак Т. В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування. Київ: Аліана, 2013. 384 с.
10. Крисоватий А. І. Теоретичні засади оподаткування та податкова політика. Тернопіль: Карт-бланш, 2004. 331 с.
11. Крупка О. П. Оподаткування цифрової економіки: виклики та перспективи. *Фінанси України*. 2021. № 7. С. 58–71.

12. Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017. Paris: OECD Publishing, 2017. DOI: https://doi.org/10.1787/mtc_cond-2017-en
13. Digital Economy Report 2021: Cross-border Data Flows and Development. New York; Geneva: United Nations, 2021.
14. Proposal for a Council Directive Laying Down Rules Relating to the Corporate Taxation of a Significant Digital Presence. COM(2018) 147 final. Brussels, 2018.
15. Corporate Taxation in the Global Economy. *IMF Policy Paper*. Washington: International Monetary Fund, 2019.
16. Auerbach A. J. et al. International Tax Planning under the Destination-based Cash Flow Tax. *National Tax Journal*. 2017. Vol. 70, № 4. P. 783–802.
17. Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy. OECD/G20 Inclusive Framework on BEPS. Paris: OECD Publishing, 2021.
18. Piltz D. General Report. International Aspects of Thin Capitalization. *CDFI*. The Hague: Kluwer Law International, 1996. Vol. LXXXI b.

References

1. OECD. (2013). Addressing the Base Erosion and Profit Shifting. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264192744-en>
2. Musgrave, P. B. (1992). Interjurisdictional Equity in Company Taxation: Principles and Applications to the European Union. *Ruding Committee Report*.
3. Bird, R. M. (2003). Taxing Electronic Commerce: The End of the Beginning? *Bulletin for International Taxation*, 57(2), 48–58.
4. de la Feria, R., & Tovet, D. (2019). Permanent Establishment in the Age of the Digital Economy. *British Tax Review*, 3, 248–279.

5. Arnold, B. J. (2019). A Comparison of Formulary Apportionment and Separate Entity Accounting. *Bulletin for International Taxation*, 73(6/7), 322–340.
6. OECD. (2015). Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 – 2015 Final Report. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>
7. Otsuka, L. (2021). The Global Minimum Tax: An Analysis of Pillar Two. *Journal of International Taxation*, 32(9), 18–36.
8. Devereux, M. P., & Vella, J. (2017). Implications of Digitalization for International Corporate Tax Reform (Working Paper 17/07). Oxford University Centre for Business Taxation.
9. Andrushchenko, V. L., & Tuchak, T. V. (2013). Morально-etychni imperatyvy podatkov ta opodatkuvannia [Moral and Ethical Imperatives of Taxes and Taxation]. *Aliana* [in Ukrainian].
10. Krysovatiy, A. I. (2004). Teoretychni zasady opodatkuvannia ta podatкова polityka [Theoretical Principles of Taxation and Tax Policy]. *Kartblansh* [in Ukrainian].
11. Krupka, O. P. (2021). Opodatkuvannia tsyfrovoi ekonomiky: vyklyky ta perspektyvy [Taxation of the Digital Economy: Challenges and Prospects]. *Finansy Ukrainy*, 7, 58–71 [in Ukrainian].
12. OECD. (2017). Model Tax Convention on Income and on Capital: Condensed Version 2017. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/mtc_cond-2017-en
13. UNCTAD. (2021). Digital Economy Report 2021: Cross-border Data Flows and Development. United Nations.
14. European Commission. (2018). Proposal for a Council Directive Laying Down Rules Relating to the Corporate Taxation of a Significant Digital Presence (COM(2018) 147 final).

15. IMF. (2019). Corporate Taxation in the Global Economy. IMF Policy Paper. International Monetary Fund.
16. Auerbach, A. J., et al. (2017). International Tax Planning under the Destination-based Cash Flow Tax. *National Tax Journal*, 70(4), 783–802.
17. OECD. (2021). Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy. OECD Publishing.
18. Piltz, D. (1996). General Report. International Aspects of Thin Capitalization. *CDFI* (Vol. LXXXI b). Kluwer Law International.